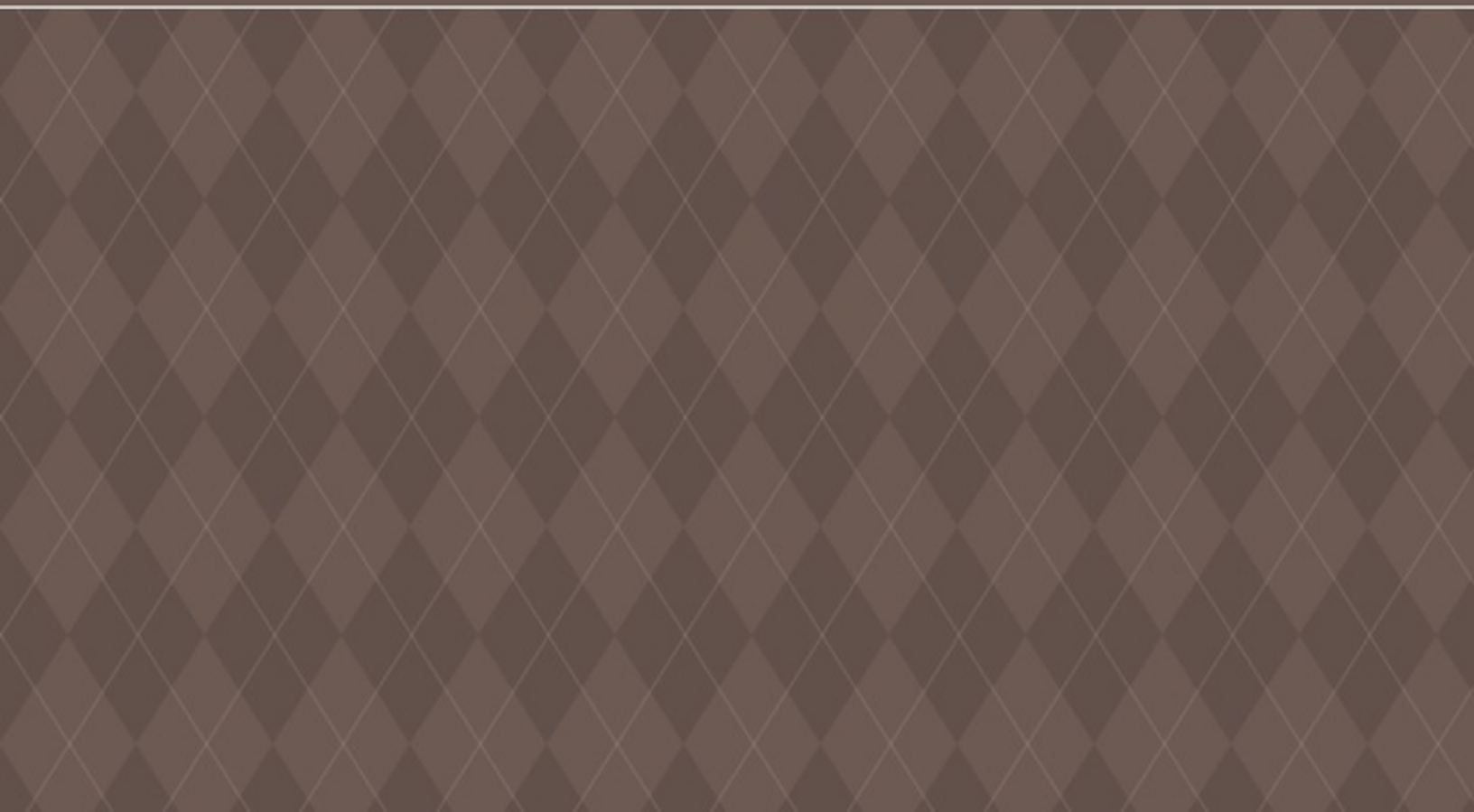

Martin Bill

Polityka społeczna

Cele, zakres, uwarunkowania

Martin Bill

Polityka społeczna

Cele, zakres, uwarunkowania

© Martin Bill, 2017

krótkie omówienie zagadnienia problematyki polityki społecznej jako jednej z istotnych dziedzin funkcjonowania państwa oraz samorządu

ISBN 978-83-8126-048-0

Książka powstała w inteligentnym systemie wydawniczym Ridero

SPIS TREŚCI

[Polityka społeczna](#)

[Wstęp](#)

[1. Cele i wartości polityki społecznej](#)

[2. Zakres przedmiotowy polityki społecznej](#)

[3. Uwarunkowania polityki społecznej](#)

[Podsumowanie](#)

[Bibliografia](#)

WSTĘP

Polityka społeczna stanowi jeden z istotnych elementów działań podejmowanych przez instytucje państwowe i samorządowe. Poprzez tego rodzaju politykę kształtowane są ogólne warunki pracy oraz bytu ludności, tworzone są prorozwojowe struktury społeczne, wspierane obszary życia społecznego, które niedomagają, sfer społecznych wykluczonych

z powodu nałogów, niskiego statusu ekonomicznego, wieku czy niepełnosprawności.

To dzięki polityce społecznej i jej programom osoby, które rynek pracy odrzucił, mogą na powrót znaleźć swoje miejsce w życiu. Polityka społeczna modeluje sposób, w jaki funkcjonuje społeczeństwo w sferach, gdzie obywatel sam nie potrafi sobie poradzić, zgodnie z zasadami równości i sprawiedliwości społecznej. To zupełnie odmienna sfera od wolnej demokratycznej gospodarki konkurencyjnej. Obie sfery na siebie wpływają, jednak sfera gospodarki rządzi się zupełnie odmiennymi prawami. Mimo to właśnie polityka społeczna wpływa na zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów, wspiera przemiany, zarazem dbając o to, aby istniejący system zapewniał podstawowe korzyści obywatelom w postaci dostępu do pracy, awansu, edukacji, ochrony i rozwoju.

1. CELE I WARTOŚCI POLITYKI SPOŁECZNEJ

Cele polityki społecznej mają różnorodny charakter, wyznaczony w istocie potrzebami społeczeństwa, w zakresie których państwo pełni funkcje opiekuńcze. W szczególności istotnym celem jest bezpieczeństwo socjalne, co wiąże się z zapewnieniem źródła dochodów dla osób, które z uwagi na chorobę, inwalidztwo czy starość lub brak możliwości podjęcia pracy, nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb. Z kolei ważnym elementem staje się realizowanie działań, których istotą jest inwestowanie w możliwości tworzenia szans rozwoju, w szczególności dla osób młodych, wkraczających w życie, oraz osób wykluczonych społecznie. Innym ważnym celem polityki społecznej jest tworzenie ładu społecznego. Nierówności ekonomiczne i socjalne powodują, iż bez wsparcia szczególnie potrzebujących grup osób i tworzenia systemu zabezpieczenia na wypadek rozmaitych okoliczności szczególnych ładu społeczny mógłby zostać zakłócony. Równie ważnym celem prowadzonej polityki społecznej jest również problematyka wspierania życia rodzinnego, między innymi poprzez kreowanie polityki prorodzinnej, tworzenia warunków bezpieczeństwa socjalnego, co sprzyja dietności i stabilności rodziny, jako podstawowej komórki życia społecznego. Programy szczegółowe w tym zakresie wyznaczają specyficzne cele krótko i długookresowe, takie jak przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci

i młodzieży, aktywizacja integracji społeczności lokalnych, tworzenie warunków bezpieczeństwa osób starszych. Drugim istotnym filarem polityki społecznej państwa są wartości, którymi kieruje się w realizowaniu szczegółowych zadań. To nade wszystko dobro

człowieka, stanowiące element paradygmatu tej polityki, gdzie szczególnego znaczenia nabierają bezpieczeństwo, równość oraz humanitaryzm. Wartości te wyznaczone są również przez system demokratyczny, odnosząc się do pojęć samorządności, podmiotowości człowieka, partnerstwa. Bezpieczeństwo socjalne ma na celu zaspokojenie tej podstawowej potrzeby, w sposób zgodny z zasadami sprawiedliwości i solidarności społecznej. Wartości

i cele polityki społecznej stanowią ramy dla tworzenia szczególnych programów działania oraz tworzą podwaliny zasad polityki społecznej.

2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY POLITYKI SPOŁECZNEJ

W ramach polityki społecznej w szerokiej definicji uwzględnić należy również funkcjonowanie polityk, które odpowiadają zakresowi przedmiotowemu w tym zakresie.

A zatem można wyróżnić politykę społeczną taką jak ludnościowa, rodzinna, zdrowotna, mieszkaniowa, kształcenia, jak również polityka kulturalna, zatrudnienia, ochrony środowiska, usuwania zjawisk patologicznych i inne. Podział ten wynika z faktu, zgodnie

z którym w sferze polityki społecznej funkcjonują zarówno zdrowie, mieszkalnictwo, jak również edukacja, zatrudnienie oraz system zabezpieczenia społecznego. W wąskim ujęciu zakres przedmiotowy polityki społecznej obejmuje zatem głównie kwestie zabezpieczenia społecznego, natomiast w ujęciu średnim to kwestia tegoż zabezpieczenia oraz problematyki pracy, zaś z kolei w ujęciu szerokim polityka społeczna obejmuje wszystkie rodzaje wspomnianych polityk. Literatura przedmiotu zwraca w tym zakresie uwagę, iż istotnym przedmiotowym zasięgiem funkcjonowania polityki społecznej jest również ogólna sfera tworzenia ładu społecznego, a zatem wszystko to, co w istocie wpływa na zaspokojenie

i ewolucję potrzeb, wszystko to, co pozwala na utrzymanie i urealnienie przyjętej w państwie koncepcji rozwoju i postępu społecznego. W tym wymiarze przedmiotem polityki społecznej staje się całokształt stosunków społecznych oraz organizacja życia społecznego, jak również jakość życia obywateli. Kwestie społeczne, którymi zajmuje się polityka społeczna charakteryzują się przy tym występowaniem na skalę masową, jak trudna sytuacja ludzi

i środowisk, konflikty, które zakłócają funkcjonowanie społeczeństwa, jak również takie kwestie regulacji zbiorowego życia społecznego, które nie licują z zasadami sprawiedliwości

i uczciwości w zaspokajaniu potrzeb inny. W szczególności to sfery ubóstwa, edukacji, bezrobocia, organizacji czasu wolnego, problemy ludnościowe. W rozumieniu wąskim polityka społeczna jest często utożsamiana ze świadczeniami pieniężnymi, tzw. transfery socjalne. Zarazem istnieją sprawy socjalne, stanowiące podzbiór spraw społecznych, jednak nie wszystkie sprawy społeczne mają taki charakter.

3. UWARUNKOWANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Działania struktur realizujących politykę społeczną istotnie różnią się od aktywności o charakterze indywidualnym. Efektywność działania w tym zakresie zależy zatem od rozmaitych czynników, co ostatecznie tworzy różne aspekty uwarunkowania polityki społecznej. W szczególności można mówić o uwarunkowaniach wynikających z rozwiązań normatywnych, które regulują różnego rodzaju aspekty aktywności instytucji publicznych, jak również zjawiska oraz procesy ekonomiczne, których natężenie i charakter mają istotnie wpływ na instytucjonalny kształt polityki społecznej, przyjmowane cele oraz strategie. Uwarunkowania te w pewnym zakresie są przewidywalne, jak prognozy demograficzne, polityka społeczna może traktować je jako zmienne zależne, na które może oddziaływać swoimi instrumentami. W przypadku uwarunkowań ekonomicznych, stanu gospodarki, te kwestie silnie oddziałują na sfery polityki społecznej, na przykład kreując większe zapotrzebowanie na pomoc dla osób bezrobotnych, lecz faktyczne sposoby wpływu na tą zmienną są niewielkie. Skutki czynników które tworzą uwarunkowania polityki społecznej mają zwykle charakter długotrwałego procesu i są rozciągnięte w czasie, co z kolei umożliwia przewidywanie i planowanie działań. Uwarunkowania wewnętrzne wynikają ze stosunków

w państwie, mają złożony charakter i zachowują istotny wpływ na realizowanie polityki społecznej. Podstawowe z nich to uwarunkowania ustrojowo-polityczne, zatem stopień centralizacji państwa, stan demokratyzacji, jak również ranga polityki społecznej w polityce państwa, relacje między tą polityką a gospodarką. To również uwarunkowania materialne,

w tym poziom rozwoju gospodarczego, jak również sytuacja na rynku pracy, dostępność

i jakość dostarczanych usług społecznych, sytuacja mieszkaniowa społeczeństwa, poziom infrastruktury komunikacyjnej czy stan środowiska naturalnego. To również uwarunkowania, które wynikają z czynnika ludzkiego, a zatem kwestie demograficzne, stan i struktura wiekowa społeczeństwa, poziom wykształcenia, kwalifikacji, charakter strategii życiowych, aktywność przedsiębiorcza obywateli, oraz uwarunkowania które wynikają z już zrealizowanego modelu opieki społecznej. Uwarunkowania zewnętrzne tworzą zaś istotnie wyzwania, które wynikają z uczestniczenia w światowym systemie ekonomicznym, jak również zobowiązania, które związane są z udziałem w ponadnarodowych organizacjach, oraz wyznaczane przez te organizacje standardy w sferze gospodarczej i społecznej, jak również możliwości zwiększania zasobów poprzez dostęp do zagranicznych rynków pracy i zewnętrznych transferów finansowych. Globalny system powiązań gospodarczych i politycznych, w tym nasze uczestnictwo w systemie prawnym i gospodarczym Unii Europejskiej istotnie ogranicza i modyfikuje możliwości realizowania modelu polityki społecznej. Z pewnością powoduje to zmniejszanie się roli typowego państwa opiekuńczego. Ten fakt, jak i udział w takich organizacjach, jak MFW czy MBOiR oraz OECD sprawia, że jako państwo jesteśmy zmuszeni podporządkować się określonym standardom w sferze bilansu płatniczego. Z drugiej jednak strony to sytuacja korzystna, bowiem dzięki możliwości korzystania ze środków funduszy unijnych różnego typu możliwe jest finansowanie projektów prospołecznych i socjalnych w tej formie.

PODSUMOWANIE

Polityka społeczna jest zatem zestawem instrumentów, które pozwalają na podejmowanie działań w celu wywołania pozytywnych zmian w strukturze społecznej, mając na uwadze poprawę jakości oraz poziomu życia ludności i zaspokojenie potrzeb bezpieczeństwa. To system angażujący instytucje państwowe i organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, realizując podstawową zasadę sprawiedliwości społecznej i umożliwiając skuteczne zwalczanie rozmaitych patologii, udzielanie wsparcia i działania na rzecz społecznego rozwoju.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2 lipca 2008 r. Nr 115 poz. 728 – tekst jednolity)

Rezolucja Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 2006 r. w sprawie przygotowania i wprowadzenia w życie Narodowego Programu Wspierania Rodziny (M.P. 2006 nr 78 poz. 779)

Literatura

Firlit-Fresnak G., Szyłko-Skoczny M., *Polityka społeczna. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007 r.

Golinowska S., *Polityka społeczna. Koncepcje – instytucje – koszty*, Wydawnictwo Poltext, 2000 r.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, lipiec 2014 r.

Kurzynowski A., *Polityka społeczna*, SGH, Warszawa 2001 r.

Miłka M., Wilk Jakubowski G., *Stan realizacji polityki społecznej w XXI w.*, Interdyscyplinarne Studia Humanistyczne, Kielce 2009 r.

Szatr-Jaworska B., Rysz-Kowalczyk B., *Wokół teorii polityki społecznej*, Aspra-Jr, Warszawa 2003 r.

Źródła internetowe

<https://www.mpips.gov.pl>

<https://www.ipiss.com.pl/>

www.pedagogiczna.edu.pl